

*Empowered lives.
Resilient nations.*

**Razvojni program Ujedinjenih nacija
u Bosni i Hercegovini**

**United Nations Development Programme
in Bosnia and Herzegovina**

Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina
Tel: (387 33) 293 400, Fax: (387 33) 552 330
www.undp.ba

© 2013

Bosna i Hercegovina/
Босна и Херцеговина
MINISTARSTVO PRAVDE/
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

*Empowered lives.
Resilient nations.*

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U BOSNI I HERCEGOVINI

BROŠURA ZA KORISNIKE USLUGA

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U BOSNI I HERCEGOVINI

Brošura za korisnike usluga

Naziv publikacije:
Besplatna pravna pomoć

Tiraž:
1500

Godina izdavanja:
2013.

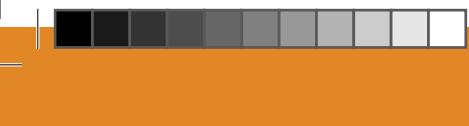
Ova publikacija je objavljena uz podršku projekta *Suočavanje s prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost* Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP BiH). Izneseni stavovi ne predstavljaju nužno i stavove UNDP BiH.

SADRŽAJ

Uvod	1
SISTEM BESPLATNE PRAVNE POMOĆI U BOSNI I HERCEGOVINI	3
I Besplatna pravna pomoć u Republici Srpskoj	5
II Besplatna pravna pomoć u Brčko Distriktu BiH	11
III Besplatna pravna pomoć u Federaciji BiH	15
1. Kanton Sarajevo	15
2. Posavski kanton	21
3. Tuzlanski kanton	25
4. Unsko-sanski kanton	29
5. Zapadnohercegovački kanton	33
6. Bosansko-podrinjski kanton	36
7. Zeničko-dobojski kanton	42
IV ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA KOJE PRUŽAJU BESPLATNU PRAVNU POMOĆ	45
V ADRESAR INSTITUCIJA ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI U BIH	47
VI Primjeri obrazaca za besplatnu pravnu pomoć	55

Uvod

Principi jednakosti i nediskriminacije, koji podrazumijevaju jednakost svih osoba pred zakonom, čine temelj međunarodnog zakonodavstva o ljudskim pravima.

Kako bi osigurale poštivanje ovih principa, zemlje širom svijeta su obavezne osigurati efikasnu pravnu zaštitu najranjivijim, socijalno ugroženim kategorijama stanovništva u slučajevima kada to zahtijevaju interesi pravde. Građani slabog imovinskog stanja, koji nemaju sredstava platiti usluge pravnog punomoćnika, predstavljaju ugroženu kategoriju koja nije u mogućnosti adekvatno zaštititi svoja prava i interes pred nadležnim organima. Njihovo pravo na pristup sudu i drugim tijelima značajno je ograničeno njihovim materijalnim mogućnostima.

Osiguravanje jednakosti pred sudom i drugim tijelima najčešće se omogućava primjenom instituta besplatne pravne pomoći. On podrazumijeva osiguranje takvih mehanizama koji će, pod određenim uslovima, omogućiti osobama čije materijalne prilike ugrožavaju mogućnost zaštite njihovih prava da ta prava ostvare, bilo da se radi o sudovima, ili drugim tijelima državne uprave. Na taj način poništava se negativni efekt koje bi materijalne prilike imale na najugroženije kategorije stanovništva. Također, bez njegove primjene bile bi dovedene u još teže materijalne prilike.

Stoga funkcionalan i efikasan sistem besplatne pravne pomoći predstavlja garant za jednak pristup sudu ranjivim kategorijama stanovništva te zaštitu njihovih prava i interesa.

Razvojni program Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP BiH), u okviru Projekta *Pristup pravdi-Suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost*, pruža podršku Ministarstvu pravde BiH, entitetskim i kantonalnim ministarstvima u procesu izgradnje efikasnog i harmoniziranog sistema besplatne pravne pomoći, koji će osigurati efikasan pristup pravdi pod jednakim uslovima svima i na cijelom području BiH. Jednako važno je i informisati građane o njihovima pravima i obvezama, te postojećim mehanizmima koji im stoje na raspolaganju u oblasti besplatne pravne pomoći.

Stoga je i cilj ove brošure, da kroz pregled postojećih pravnih propisa i dostupnih mehanizama za pružanje besplatne pravne pomoći u BiH, doprinese boljoj informisanosti građana i efikasnoj zaštiti njihovih ljudskih prava, što će u konačnici doprinijeti jačanju povjerenja građana u institucije vlasti, te bržoj integraciji ugroženih kategorija u društvene procese.

SISTEM BESPLATNE PRAVNE POMOĆI U BOSNI I HERCEGOVINI

Svako ima pravo na pravično sudjenje i jednak pristup pravdi. Ovo je osnovno ljudsko pravo, a pravo na besplatnu pravnu pomoć je jedan od oblika ostvarivanja tog prava.

U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoji harmoniziran sistem besplatne pravne pomoći. Na nivou BiH još uvijek nije usvojen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, kao niti na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), te na području tri kantona u FBiH.

Tokom 2012-2013 godine, *uz podršku UNDP projekta Pristup pravdi*, izrađeni su i usvojeni Zakoni o besplatnoj pravnoj pomoći u Unsko-sanskom, Bosansko-podrinjskom i Kantonu Sarajevo, i u toku je uspostava preduvjeta za funkcionisanje novoosnovanih Zavoda za besplatnu pravnu pomoć, te se početak njihovog rada očekuje u toku 2013. godine.

Ranije su usvojeni Zakoni o besplatnoj pravnoj pomoći i uspostavljene institucije za pružanje pravne pomoći na nivou Republike Srpske (RS) i u Tuzlanskom, Posavskom, Zapadno-hercegovačkom i Zeničko-dobojskom kantonu, ali se oni međusobno uveliko razlikuju.

Nepotpunost i različitost pravnih propisa dovodi do diskriminacije i nemogućnosti ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć građanima koji žive u kantonima u kojima još uvijek ne postoje zakoni i institucije za pružanje pravne pomoći. Stoga je nužno i dalje kontinuirano djelovati na izgradnji takvog sistema besplatne pravne pomoći koji će osigurati jednak i nediskriminirajući pristup besplatnoj pravnoj pomoći na cijelom području BiH, efikasne institucije za pružanje besplatne pravne pomoći i kvalitet usluga koji će osigurati efikasan pristup pravdi i pravičnost.

Važnu ulogu u sistemu pružanja besplatne pravne pomoći imaju i organizacije civilnog društva koje su specijalizirane za pružanje besplatne pravne pomoći.

Kako bi se korisnicima ove brošure omogućile potpune i precizne informacije o pravima iz oblasti besplatne pravne pomoći, ova brošura pruža pregled svih postojećih relevantnih zakonskih propisa o besplatnoj pravnoj pomoći, kao i informacije o dostupnim mehanizmima koji pružaju usluge građanima.

I Besplatna pravna pomoć u Republici Srpskoj

Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći na nivou Republike Srpske (RS) regulisani su vrste, postupak i druga pitanja u vezi sa pružanjem usluga besplatne pravne pomoći na području RS i osnovan je Centar za pružanje besplatne pravne pomoći RS (u daljem tekstu: Centar). Sjedište Centra je u Banja Luci a u okviru Centra djeluju četiri kancelarije za pružanje besplatne pravne pomoći sa sjedištem na teritoriji okružnih sudova, i to: u Trebinju, Bijeljini, Doboju i Istočnom Sarajevu.

Kako su regulisana prava i obaveze u oblasti besplatne pravne pomoći na području Republike Srpske?

Šta je besplatna pravna pomoć?

Pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičkog lica na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima, čije troškove u cijelosti, ili djelimično, plaćaju nadležni organi za sproveođenje ovog zakona.

Pravna pomoć pruža se i licima koja na nju imaju pravo po posebnim zakonima, ili po međunarodnim konvencijama koje obavezuju BiH.

Građanin RS koji ostvari pravo na pravnu pomoć u mjestu svog prebivališta ne može biti uskraćen za to pravo bilo gdje na teritoriji RS. Pravo na pravnu pomoć, po pravilu, podrazumijeva pravo na oslobođanje od sudske taksi, koje se ostvaruje u skladu sa drugim zakonima.

Pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- opće informacije o pravima i obavezama,
- pravni savjet i pomoć u popunjavanju obrazaca,
- pravnu pomoć u sastavljanju svih vrsta pismena,
- zastupanje na sudu,
- sačinjavanje apelacija i
- pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija).

Prava na opće informacije o pravima i obavezama, pravne savjete i pomoć u popunjavanju obrazaca imaju sva lica bez obzira na ispunjavanje zakonskih uslova koji su ispod navedeni.

Postupci u kojima se pruža pravna pomoć su:

- parnični postupak,
- krivični postupak u dijelu kojim se pravo na odbranu obezbjeđuje postavljanjem branioca zbog slabog imovinskog stanja osumnjičenog, ili optuženog, kao i zastupanje oštećenog u krivičnom postupku,
- upravni spor,
- prekršajni postupak,
- vanparnični postupak i
- izvršni postupak.

Postupci u kojima se ne pruža pravna pomoć:

- postupak pred privrednim odjeljenjima nadležnih sudova i postupak registracije privrednih društava,
- postupak registracije preduzetničke djelatnosti,
- postupak registracije udruženja građana ili fondacije,
- postupke pred nadležnim poreskim organima,
- postupke pribavljanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole, kao i druge pravne radnje u vezi sa građenjem i
- sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

Izuzetno, u opravdanim slučajevima, kada to nalaže interesi pravičnosti, Centar može odobriti pružanje pravne pomoći i u ovim slučajevima.

Subjekti ovlašteni za pružanje pravne pomoći su:

U skladu sa zakonom, pravo zastupanja u parničnom postupku, krivičnom postupku u dijelu kojim se pravo na odbranu obezbjeđuje postavljanjem branioca zbog slabog imovinskog stanja osumnjičenog ili osuđenog, upravnom sporu, prekršajnom, vanparničnom i izvršnom postupku imaju:

- zaposleni u Centru za pružanje pravne pomoći, osim u odbranama u krivičnom postupku,
- advokati, članovi Advokatske komore RS i
- zaposleni u nevladinim organizacijama koje se bave pružanjem pravne pomoći (osim u odbranama u krivičnom postupku), a pod uslovima za zaposlene u Centru.

Kako se ostvaruje pravo na pravnu pomoć?

Zahtjev za pravnu pomoć

- Zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć podnosi se Centru, na propisanom obrascu, uz priložene dokaze o ispunjavanju uslova za pravnu pomoć. Podnositelj zahtjeva odgovara za tačnost podataka koji se dostavljaju.
- O pravu na pravnu pomoć odlučuje Centar i donosi rješenje bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- Rješenje o odobrenoj pravnoj pomoći važi do pravosnažnog okončanja postupka.
- Na rješenje Centra o pravu na pravnu pomoć, korisnik ima pravo žalbe Ministru pravde RS u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.
- Subjekti za pružanje pravne pomoći ne smiju odbiti pružanje pravne pomoći u skladu sa zakonom.

Ko može biti korisnik pravne pomoći?

Korisnik pravne pomoći je svako fizičko lice koje ispunjava zakonske uslove za besplatnu pravnu pomoć bez obzira na nacionalno, odnosno etničko porijeklo, rasu, boju kože, jezik, vjersko ili političko uvjerenje, spol, spolni identitet, seksualnu opredijeljenost, zdravstveno stanje, invaliditet, državljanstvo, prebivalište, ili drugo lično svojstvo.

Pravo na pravnu pomoć imaju:

- državljan i građani RS i druga fizička lica koja se nalaze na teritoriji RS, a koja se identificuju kao ugrožene kategorije i
- fizička lica koja se nalaze na teritoriji RS, pod međunarodnom zaštitom u skladu sa međunarodnim standardom, a naročito izbjeglice, lica pod privremenim prihvatom, žrtve trgovine ljudima, a koja nisu u stanju izmiriti troškove pravne pomoći.

Pravna pomoć pruža se i licima koja na nju imaju pravo po posebnim zakonima, ili po međunarodnim konvencijama koje obavezuju BiH.

Uslovi i način ostvarivanja pravne pomoći

Fizičko lice stiče status korisnika pravne pomoći pod uslovom da ispunjava sljedeće kriterije:

- finansijski kriterij,
- kriterij očigledne osnovanosti i
- kriterij obaveznosti po drugim zakonima i međunarodnim konvencijama.

Pravo na pravnu pomoć po finansijskom kriteriju ostvaruju:

- lica koja primaju socijalnu pomoć,
- nezaposleni, bez drugih redovnih primanja ili prihoda,
- lica lošeg imovinskog stanja,
- korisnici prava na starosnu i invalidsku penziju,
- lica sa oduzetom poslovnom sposobnošću i duševno oboljela lica smještena u zdravstvene ustanove,
- lica kojima je prije kratkog vremena u drugom predmetu utvrđeno pravo na dodjelu pravne pomoći.

Ko se smatra licem lošeg imovinskog stanja?

- Lice lošeg imovinskog stanja je lice koje prema svom općem imovinskom stanju i stanju članova svoga porodičnog domaćinstva nema sredstava da plati punomočnika, ili radnje punomočnika, kao ni troškove postupka, a niti da dobije zajam ili druga sredstva bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice.
- Minimum socijalnog statusa lica za pravnu pomoć ne može biti viši od najniže prosječne neto plate ostvarene na nivou RS u prethodnoj fiskalnoj godini.

Utvrđivanje prava na osnovu lošeg imovinskog stanja

- Osnov za utvrđivanje prava lica na pravnu pomoć zbog lošeg imovinskog stanja su prihodi i primanja koja se ne smatraju prihodom, kao i primanja na koja podnositelj zahtjeva i članovi njegovog porodičnog domaćinstva ne plaćaju porez i imovina koja je u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova njegovog porodičnog domaćinstva.

Koja se primanja smatraju prihodom?

- Primanja ostvarena po osnovu plate, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava i prometa imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primanja propisanih Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o porezu na dobit, koje podnositelj zahtjeva i članovi njegovog porodičnog domaćinstva primaju u periodu od šest mjeseci prije mjeseca u kojem je zahtjev podnesen.
- Vanredni prihodi i imovina koja uključuje nasljedstvo, poklone, otpremnine, nagrade i druge prihode koje je primio podnositelj zahtjeva, ili član njegovog porodičnog domaćinstva barem jednom u periodu od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva.

- Prilikom utvrđivanja prava na pravnu pomoć na osnovu finansijskog kriterija neće se uzimati u obzir prihod i imovina onih članova porodičnog domaćinstva koji su u postupku za koji je podnesen zahtjev za pravnu pomoć protustranka podnosiocu zahtjeva.

Šta su rashodi i šta obuhvataju?

Rashodi obuhvataju izdatke za životne troškove i obaveze kao što su:

- mjeseca zakupnina za stan u kojem živi podnositelj zahtjeva sa članovima svog porodičnog domaćinstva i ostali nužni troškovi za stanovanje,
- rate kredita odobrene za rješavanje stambenog pitanja,
- izdaci za poljoprivredno dobro od kojeg se izdržava i
- nužni troškovi života podnosioca zahtjeva i članova njegovog porodičnog domaćinstva kao što su ishrana, školovanje, komunalne usluge, zdravstvene usluge, ogrjev i drugo.
- Prilikom utvrđivanja osnova za ostvarivanje prava na pravnu pomoć, od obračunskog ukupnog prihoda oduzimaju se izdaci i obaveze koje je podnositelj zahtjeva imao.

Ko se smatra osobom lošeg imovinskog stanja?

Utvrđivanje lošeg imovinskog stanja

- Ako se utvrdi da obaveze podnosioca zahtjeva premašuju ukupne prihode, ili prihodi neznatno premašuju obaveze, smatra se da je podnositelj zahtjeva lice lošeg imovinskog stanja i da mu je potrebna pravna pomoć.

Kada će podnositelj zahtjeva djelimično snositi troškove postupka?

- Kada podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju određena sredstva koja se mogu koristiti u toku postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a naročito troškova zastupanja, nadležni organ može odrediti iznos naknade koje će to lice platiti za troškove postupka.

Kada se pravna pomoć neće odobriti?

Pravna pomoć neće se odobriti podnosiocu zahtjeva:

- Ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neosnovan,
- Ako je riječ o neopravdanom vođenju postupka - Smatraće se da je u pitanju neopravdano vođenje postupka kada je podnositelj zahtjeva u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom na uspjeh, kao i kada želi da vodi postupak radi postizanja svrhe koja je suprotna načelima poštenja i morala,
- Ako je riječ o zloupotrebi prava na pravnu pomoć - Smatraće se da je riječ o zloupotrebi prava na pravnu pomoć ako je podnositelj zahtjeva dao netačne podatke o ispunjavanju kriterijuma predviđenih ovim zakonom, ili u slučaju kada u toku vođenja postupka nadležnom organu nije prijavio promijenjene okolnosti.

Kada korisnik pravne pomoći neće platiti troškove pravne pomoći?

- Ako izgubi spor za čije mu je vođenje odobrena pravna pomoć

Kada je korisnik dužan platiti troškove pravne pomoći?

- Ako je korisnik pravne pomoći potpuno, ili djelimično uspio sa tužbenim zahtjevom kojim mu se dosuđuje neka imovina ili prihod, osim imovine i prihoda koji se prema odredbama ovog zakona izuzimaju.
- Obaveza vraćanja sredstava postoji i u slučaju kada se tokom postupka utvrdi da su se finansijske prilike korisnika, ili članova njegovog porodičnog domaćinstva bitno izmijenile, tako da je u mogućnosti potpuno, ili djelimično vratiti beskamatne troškove za pruženu pravnu pomoć (kao npr. naslijedstvo, poklon, promjena posla, dobitak na igrama za sreću), o čemu se donosi posebno rješenje.

II Besplatna pravna pomoć u Brčko distriktu BiH

Kancelarija za pravnu pomoć je samostalan i nezavisan organ Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koja je odgovorna za pružanje pravnih savjeta i zastupanje građana slabog imovnog stanja na teritoriji Brčko distrikta i preduzima sve radnje pred Osnovnim sudom Brčko distrikta BiH, Apelacionim sudom Brčko distrikta BiH i Tužilaštvom Brčko distrikta BiH.

Kancelarija preduzima sve radnje i učestvuje u svim fazama postupka do pravosnažnog okončanja postupka.

Kako su regulisana prava i obaveze u oblasti besplatne pravne pomoći na području Brčko distrikta?

Šta je pravna pomoć?

Pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava građana Distrikta na jednak pristup pravdi i pravu na pravično suđenje.

Pravna pomoć se pruža osobama po međunarodnim konvencijama koje obavezuju Bosnu i Hercegovinu.

Postupci u kojima se pruža pravna pomoć:

Kancelarija zastupa građane Distrikta slabog imovinskog stanja u sljedećim postupcima:

- krivičnom,
- parničnom,
- vanparničnom,
- izvršnom,
- prekršajnom,
- upravnom,
- upravnim sporovima i
- drugim postupcima propisanim posebnim zakonima.

Oblici ostvarivanja pravne pomoći

Pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- usmene savjete o svim pravima i obavezama,
- pomoć u popunjavanju obrazaca,
- pravnu pomoć u popunjavanju svih vrsta pismena,
- zastupanje pred organom uprave,
- zastupanje na sudu,
- sačinjavanje apelacija i
- pravnu pomoć u postupku medijacije.

Ko može biti korisnik pravne pomoći?

Korisnik pravne pomoći je svaki građanin Distrikta kome se pruža pravna pomoć po kriterijima o uslovima i načinu ostvarivanja pravne pomoći u skladu sa zakonom.

Pravna pomoć se pruža osobama po međunarodnim konvencijama koje obavezuju BiH.

Zabранa diskriminacije korisnika pomoći

U vršenju svojih dužnosti, direktor i advokati Kancelarije moraju postupati bez predubjeđenja ili predrasuda, ne smiju pokazati riječima ili ponašanjem predubjeđenja ili predrasude po pitanju rase, boje kože, spola, vjeroispovijesti, nacionalnog porijekla, hindekiperanosti, godina, bračnog stanja, promjena bračnog stanja, trudnoće, roditeljstva, seksualnog opredjeljenja, ili društvenog i ekonomskog statusa.

Uslovi za ostvarivanje pravne pomoći

Građanin Distrikta ima pravo na pravnu pomoć:

- ako ne posjeduje dovoljno sredstava da plati advokata i troškove zastupanja i
- ako ispunjava finansijske kriterije za zastupanje.

Pravo na pravnu pomoć po **finansijskom kriteriju** imaju građani koji ispunjavaju sljedeće uslove:

- lice koje prima socijalnu pomoć,
- nezaposleni, bez drugih redovnih primanja ili prihoda,
- lica lošeg imovinskog stanja,
- djeca bez roditeljskog staranja i
- lica lošeg zdravstvenog stanja bez prihoda.

Imovinsko stanje

Osnov za određivanje prava građana Distrikta na pravnu pomoć zbog slabog imovinskog stanja predstavljaju:

- Sva primanja i imovina koja se ne smatraju prihodom, na koja podnosič zahtjeva i članovi njegovog porodičnog domaćinstva ne plaćaju porez, s tim da se neće uzimati u obzir prihod i imovina onih članova domaćinstva koji su protustranca podnosioca zahtjeva.

Ko se ne smatra osobom slabog imovinskog stanja?

- Osoba koja živi u zajedničkom domaćinstvu s punoljetnim članom svoje porodice, a koji je takvog imovinskog stanja da je u mogućnosti snositi troškove advokatskih usluga osobe koja sa njim živi u zajedničkom domaćinstvu.

Kada se pravna pomoć neće odobriti, ili će se uskratiti?

- ako se radi o neopravdanom vođenju postupka,
- ako se radi o zloupotrebi prava na pravnu pomoć,
- ako postoji sukob interesa,
- pravna pomoć će se uskratiti osobi koja se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema advokatu, ili službeniku i namješteniku Kancelarije.
- Ukoliko su ispunjeni navedeni uslovi, direktor Kancelarije donosi rješenje o uskraćivanju prava na pravnu pomoć.
- Protiv navedenog rješenja dozvoljena je žalba Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o uskraćivanju prava na pravnu pomoć.

Podnošenje zahtjeva za pravnu pomoć

- Zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć podnosi se predsjedniku Osnovnog suda Brčko distrikta BiH uz priložene dokaze o ispunjavanju finansijskog kriterija za zastupanje u svim postupcima, osim obavezne odbrane u krivičnom postupku.
- O zahtjevu za ostvarivanje pravne pomoći u upravnom postupku odlučuje direktor Kancelarije po finansijskom kriteriju.
- O pravu na pravnu pomoć odlučuje rješenjem predsjednik Osnovnog suda Brčko distrikta BiH, u što kraćem roku.
- Rješenje o angažovanju Kancelarije za zastupanje pred Tužilaštvom i sudom donijet će u krivičnom postupku predsjednik suda, sudija, ili vijeće u skladu sa

Zakonom o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH, a u parničnom i drugim postupcima predsjednik suda po proceduri propisanoj zakonom, ili posebnim propisima.

- Protiv rješenja predsjednika suda i direktora Kancelarije kojim se odbija zahtjev za pravnu pomoć, podnositelj zahtjeva ima pravo žalbe u roku od 15 dana Pravosudnoj komisiji.

Kada će korisnik platiti troškove pravne pomoći?

- Obaveza plaćanja sredstava za pruženu pravnu pomoć (vještačenja i drugih stvarnih troškova) postoji kada se tokom, ili po završetku postupka, utvrdi da korisnik pravne pomoći ima dovoljno sredstava za plaćanje zastupanja i da nije imao pravo na pravnu pomoć, a što je utvrđeno po službenoj dužnosti, ili po zahtjevu zainteresovane strane.
- Predsjednik suda, ili direktor Kancelarije će u tom slučaju rješenje o zastupanju staviti van snage.
- Kada se rješenje o zastupanju stavi van snage, Kancelarija će podnijeti zahtjev predsjedniku Osnovnog suda Brčko distrikta BiH za naplatu stvarnih troškova koje je imala u postupku zastupanja.
- Predsjednik suda će donijeti rješenje i obavezati stranku da u roku od 15 dana isplati stvarne troškove koje je Kancelarija imala u zastupanju.
Rješenje ima snagu izvršnog naslova, što znači da se na osnovu tog rješenja može pokrenuti postupak izvršenja tj. prinudne naplate.

III Besplatna pravna pomoć u Federaciji BiH

Sistem besplatne pravne pomoći u FBiH nije uspostavljen na nivou FBiH, dok je uspostavljen na nivou nekoliko kantona u FBiH. Kako bi se izbjegle zabune, budući da sistem nije usklađen, niti je uspostavljen u svim kantonima, ova brošura sadrži pregled zakonskih propisa iz oblasti besplatne pravne pomoći u svakom od kantona gdje je zakon o besplatnoj pravnoj pomoći usvojen.

1. Kanton Sarajevo

Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći je samostalna upravna organizacija kantona, koji osigurava pružanje besplatne pravne pomoći u skladu sa Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo. Obzirom da je Zavod nedavno osnovan, očekuje se njegova puna operativnost u radu sa građanima sredinom 2013. godine.

Šta je besplatna pravna pomoć?

Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičkog lica na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima, čije troškove u cijelosti, ili djelimično snosi nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć obuhvata i pravo na oslobođanje od taksi, koje se ostvaruje u skladu sa propisima o taksama.

Lice koje ostvari pravo na besplatnu pravnu pomoć pred nadležnim organom u mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta, uživa to pravo na teritoriji BiH.

Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći

Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- opće informacije o pravima i obavezama,
- pomoć pri popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,
- pravne savjete,
- pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta pismena,
- zastupanje pred organima uprave i drugim organima i institucijama,
- zastupanje na sudu,
- sačinjavanje apelacija,
- pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija) i
- sačinjavanje podnesaka međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava.

Prava na opće informacije o pravima, obavezama i pomoći u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć imaju sva lica bez obzira na ispunjavanje uslova propisanih ovim zakonom.

Pravni savjet je detaljno informisanje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari.

Pravna pomoć pruža se bez naknade, ako zakonom nije drugačije propisano.

Postupci u kojima se pruža pravna pomoć su:

- upravni postupak,
- upravni spor,
- prekršajni postupak,
- parnični postupak,
- vanparnični postupak,
- izvršni postupak i
- krivični postupak, u skladu sa zakonom o krivičnom postupku u FBiH.

Besplatna pravna pomoć **ne pruža** se u sljedećim postupcima:

- postupak pred privrednim odjeljenjima nadležnih sudova,
- postupak upisa u registar privrednih subjekata,
- postupak registracije obrtničke djelatnosti,
- postupak registracije udruženja ili fondacija,
- postupak pred nadležnim poreznim organima i
- sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

Ko može biti korisnik besplatne pravne pomoći?

Korisnik besplatne pravne pomoći je lice kojem se na teritoriji Kantona pruža besplatna pravna pomoć u skladu sa zakonom, i to:

- državljanin BiH koji ima prebivalište, odnosno boravište na teritoriji Kantona i drugo fizičko lice koje ima boravište na teritoriji BiH,
- fizičko lice koje se nalazi na teritoriji BiH pod međunarodnom zaštitom u skladu s međunarodnim standardom, a naročito tražilac azila, izbjeglica, lice pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatrid, žrtva trgovine ljudima, u skladu sa obavezama koje BiH ima prema međunarodnim konvencijama i
- lice čija su prava zaštićena odredbama Konvencije o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece i Konvencije o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inozemstvu.

Zabrana diskriminacije

Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo na besplatnu pravnu pomoć bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno ili socijalno porijeklo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanje, spol, spolno izražavanje ili orientaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da mu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje prava utvrđenih zakonom na ravnopravnoj osnovi.

Uslovi za ostvarivanje besplatne pravne pomoći

Pravo na besplatnu pravnu pomoć na osnovu statusa ostvaruje:

- dijete,
- lice kojem je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljelo lice,
- žrtva nasilja u porodici ili nasilja na osnovu spola,
- korisnik stalne novčane pomoći ostvarene premakontonalnom propisu o socijalnoj zaštiti,
- uživalac najniže penzije pod uslovom da nema drugih članova porodičnog domaćinstva,
- lice pod međunarodnom zaštitom,
- član porodice šehida - poginulog borca, ratni vojni invalid i dobitnik ratnih priznanja i odlikovanja u stvarima zaštite i ostvarivanja njegovih prava po tim osnovama,
- Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje i lice lošeg imovinskog stanja kada to utvrdi nadležni organ.
- Pravo na besplatnu odbranu i zastupanje u krivičnom postupku ima i lice koje nema prebivalište na području Kantona, pod uslovima propisanim zakonom kojim se reguliše krivični postupak u FBiH.

Dokazivanje statusa

Status lica koje ima pravo na pravnu pomoć dokazuje se odgovarajućim dokumentima izdatim od nadležnog organa kojima je utvrđen status tog lica. Neki od tih dokumenata su: uvjerenja o statusu, odnosno svojstvu, izdata od strane nadležnih organa, odluke suda i organa uprave, odluke i uvjerenja izdata od strane državnih organa, poslodavaca, te drugih ustanova i institucija, čekovi od primljene penzije, ovjereni obrasci za evidencije i propisani kartoni za registraciju korisnika.

Utvrđivanje lošeg imovinskog stanja

Ko se smatra licem lošeg imovinskog stanja?

- Licem lošeg imovinskog stanja, koje ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, smatra se lice čiji mjesecni prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 40% prosječne isplaćene mjesecne neto plate zaposlenih u FBiH u prethodnoj kalendarskoj godini, a nema nekretninu, ili drugu imovinu kojom može podmiriti troškove postupka.
- Kod utvrđivanja lošeg imovinskog stanja lica, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova porodice korisnika koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a protustranka su u postupku.
- Pod prihodima, nekretninom, ili drugom imovinom podrazumijevaju se prihodi, nekretnine i druga imovina koja je, kantonalnim zakonom o socijalnoj zaštiti propisana kao uslov za ostvarivanje prava na stalnu novčanu pomoć

Kada će korisnik djelimično nadoknaditi troškove postupka

- Kada podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju određena sredstva koja se mogu koristiti u toku postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a naročito troškova zastupanja, nadležni organ određuje koje troškove postupka snosi nadležni organ, a koje podnositelj zahtjeva.

Kada se besplatna pravna pomoć neće odobriti podnosiocu zahtjeva, ili će se otkazati ukoliko je odobrena?

Kriterij očigledne neosnovanosti

- Ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neosnovan,
- Ako se radi o neopravdanom vođenju postupka, smatrati će se da je riječ o neopravdanom vođenju postupka kada je podnositelj zahtjeva u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom na uspjeh, kao i kada želi voditi postupak radi postizanja svrhe koja je suprotna načelima poštenja i morala,
- Ako se radi o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć, smatrati će se da je riječ o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć, ako je podnositelj zahtjeva dao netačne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona, ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti u toku vođenja postupka, prema kojima ne bi imao pravo na besplatnu pravnu pomoć, nije nadležnom organu prijavio te promijenjene okolnosti,
- Pravna pomoć se neće odobriti, ili će se otkazati licu koje se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema pružaocu pravne pomoći.

Postupak ostvarivanja besplatne pravne pomoći

Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći

Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći, na propisanom obrascu i uz priložene dokaze o ispunjavanju uslova propisanih u zakonu, podnosi se Zavodu.

Podnositelj zahtjeva prilaže sljedeće dokumente:

- zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći,
- ovjerenu pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o imovinskom stanju,
- ovjerenu pisano izjavu i pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i prihodima; za tačnost podataka navedenih u zahtjevu, podnositelj zahtjeva odgovara krivično i materijalno.
- Zavod, prema vlastitoj procjeni, provjerava činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva i punoljetnih članova njegovog porodičnog domaćinstva, a obavezno kada to zatraže organi pred kojima se treba voditi postupak, lice protiv kojeg se vodi postupak, kao i lice koje ima pravni interes.
- Na zahtjev Zavoda, organi i pravna lica dužni su dostaviti podatke kojim raspolažu, ili vode evidenciju o činjenicama navedenim u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva.

Donošenje rješenja o pravnoj pomoći

- O zahtjevu za pružanje besplatne pravne pomoći, o djelimičnoj naknadi troškova postupka i o otkazivanju odobrene pravne pomoći odlučuje direktor Zavoda rješenjem, bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno utvrđivanja uslova za otkazivanje odobrene pravne pomoći, u skladu sa odredbama Federalnog zakona kojim se reguliše upravni postupak.
- Protiv rješenja korisnik ima pravo uložiti žalbu u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Žalba na rješenje koje je donio direktor Zavoda, podnosi se ministru pravde Kantona Sarajevo, koji o žalbi odlučuje u roku od osam dana od dana podnošenja žalbe.
- Protiv rješenja donešenog po žalbi, nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred nadležnim Kantonalnim sudom.
- Rješenje o odobrenoj besplatnoj pravnoj pomoći važi do pravosnažnog okončanja postupka za koji je besplatna pravna pomoć odobrena, ukoliko odobrena pravna pomoć nije ranije otkazana, ili opozvana.

- Za postupke po vanrednim pravnim lijekovima, postupke pred ustavnim sudovima u BiH i pred Evropskim sudom za ljudska prava, na osnovu zahtjeva stranke, donosi se posebno rješenje.

Kada je korisnik dužan nadoknaditi troškove postupka?

- Kada je korisnik potpuno, ili djelimično uspio u postupku i dosuđeni su mu troškovi postupka, na zahtjev Zavoda dužan je vratiti u budžet kantona iznos troškova ostvarenih po osnovu odobrene besplatne pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.
- Kada se u toku postupka doneše rješenje o otkazivanju besplatne pravne pomoći zbog zloupotrebe prava na besplatnu pravnu pomoć, ili se utvrdi da su se finansijske prilike korisnika, ili članova njegovog porodičnog domaćinstva bitno izmijenile tako da je isti u mogućnosti potpuno, ili djelimično vratiti troškove za pruženu pravnu pomoć, korisnik je dužan vratiti u budžet kantona sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.
- Troškovi ostvareni po osnovu pružene pravne pomoći i sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći obračunavaju se prema advokatskoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na osnovu odgovarajuće dokumentacije.

Kada korisnik neće nadoknaditi troškove postupka?

- Kada korisnik izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena besplatna pravna pomoć, nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći.

Ko su ovlašteni subjekti za pružanje pravne pomoći?

Besplatnu pravnu pomoć u skladu sa Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo i Zakona o parničnom postupku FBiH, pružaju:

- službenici Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći,
- advokati- članovi advokatskih komora u BiH i
- službenici udruženja i fondacije registrovane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti, u skladu sa drugim zakonima.

Obaveze pravnih zastupnika Zavoda

- Pravni zastupnik poduzima sve radnje i učestvuje u svim fazama postupka do njegovog okončanja.
- Pravni zastupnik je dužan čuvati kao službenu tajnu sve što je saznao, ili mu je stranka povjerila, izuzev ako je u svojstvu branioca oslobođen ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja korisnika.

- Pravni zastupnik Zavoda je dužan informisati korisnika o preduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

Podnošenje žalbe na rad pravnih zastupnika

- Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo da, u slučaju nestručnog i nesavjesnog pružanja besplatne pravne pomoći, podnese žalbu direktoru Zavod koji je dužan preuzeti mjere predviđene zakonom radi otklanjanja nepravilnosti i utvrđivanja odgovornosti pravnog zastupnika.

2. Posavski kanton

Županijski zavod za pružanje pravne pomoći Posavskog kantona osigurava pružanje pravne pomoći građanima slabog imovnog stanja u skladu sa zakonom o pružanju pravne pomoći.

Zavod osigurava pružanje pravnih savjeta, sastavljanje različitih podnesaka, odbrane i zastupanje građana slabog imovnog stanja i poduzima sve radnje pred Županijskim i Općinskim sudom, Županijskim tužiteljstvom, kao i drugim tijelima Županije.

Pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava građana na jednak pristup pravdi i na pravično suđenje.

Pravna pomoć se pruža bez naknade, ako zakonom nije drugačije propisano.

Pravo na pravnu pomoć **ne podrazumijeva** pravo na oslobođanje od plaćanja sudske i administrativne taksi.

Pravo na oslobođanje od taksi ostvaruje se u skladu sa drugim federalnim i kantonalnim zakonima.

U skladu sa Zakonom o parničnom postupku FBiH i propisima o takšama, sud će oslobođiti plaćanja troškova postupka stranku koja prema svom općem imovinskom stanju ne može podmiriti te troškove bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice. Odluku o oslobođanju od plaćanja troškova postupka donosi prvostepeni sud na prijedlog stranke. Stranka je dužna, uz prijedlog, podnijeti dokaze o imovinskom stanju.

Oblici ostvarivanja pravne pomoći

Pravna pomoć ostvaruje se u vidu:

- davanja usmenih pravnih savjeta,
- sastavljanja različitih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe, zahtjevi, prigovori, predstavke i dr.),
- odbrane u krivičnom postupku i zastupanja stranaka – fizičkih osoba u postupcima pred Županijskim i Općinskim sudom, Županijskim tužiteljstvom, kao i drugim tijelima Županije, i
- poduzimanja drugih radnji u cilju zaštite prava i pravnih interesa korisnika pravne zaštite.

Ko može biti korisnik pravne pomoći?

- Korisnik pravne pomoći je građanin kome se pravna pomoć pruža po kriterijima o uslovima i načinu ostvarivanja pravne pomoći propisanim zakonom.
- Zaposlenici Zavoda su dužni pružati pomoć, bez obzira na imovinsko stanje, ratnim vojnim invalidima, koji su status stekli do dana stupanja na snagu zakona, prema važećim propisima, u postupcima ostvarivanja odnosno zaštite stečenih prava, pred nadležnim tijelima uprave, odnosno sudovima na području Županije, FBiH, odnosno BiH.
- Pravna pomoć se pruža građanima po međunarodnim konvencijama koje obvezuju BiH.

Zabранa diskriminacije

Ovlaštene osobe, u vršenju svojih dužnosti, moraju postupati bez predrasuda u pogledu rase, boje kože, spola, vjeroispovjesti, nacionalne pripadnosti, hendikepiranosti, starosne dobi, bračnog statusa, trudnoće, roditeljstva, seksualnog opredjeljenja, ili društvenog i ekonomskog statusa.

Uslovi, kriteriji i način ostvarivanja pravne pomoći

Pravo na pravnu pomoć ima:

- svaki građanin slabog imovnog stanja sa prebivalištem na području Županije, koji nema dovoljno imovine, ili drugih sredstava da plati advokata i troškove zastupanja pod uslovom da ispunjava kriterije za zastupanje utvrđene zakonom,
- lice koje po osnovu socijalne zaštite ostvaruje pravo na stalnu novčanu pomoć,
- nezaposleno lice,

- umirovljenik koji prima najnižu miroviju ili srazmjerno inostranoj mirovini, koja zajedno sa samostalnom mirovinom ne prelazi iznos najniže mirovine,
- dijete bez roditeljskog staranja.
- Pravni zastupnik može biti postavljen za branitelja licu slabog imovinskog stanja lišenom slobode, odnosno osumnjičenom, ili optuženom u skladu sa odredbama Zakona o kaznenom postupku FBiH.
- Pravo na odbranu i zastupanje u kaznenom postupku pred nadležnim organima od strane pravnih zastupnika Zavoda imaju i građani koji nemaju prebivalište na području Županije, pod istim uslovima.

Ko se smatra osobom slabog imovinskog stanja?

- Lice čija ukupna redovna primanja i prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 25% prosječne isplaćene mjesecne neto plate zaposlenih u FBiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku, a nema imovinu koja može biti predmet izvršenja shodno odredbama Zakona o izvršnom postupku FBiH.

Ko se ne smatra osobom slabog imovinskog stanja?

- Ne smatra se građaninom slabog imovnog stanja lice koje živi u zajedničkom domaćinstvu sa punoljetnim članom svoje obitelji, koji je takvog imovnog stanja da je u mogućnosti snositi njegove troškove odvjetničkih usluga.
- Kod utvrđivanja slabog imovnog stanja građanina, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova obitelji korisnika pravne pomoći koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a koji su protustranca u postupku.

Podnošenje zahtjeva i donošenje rješenja

- Zahtjev za pružanje pravne pomoći, uz priložene dokaze o ispunjavanju kriterija, podnosi se ravnatelju Zavoda za pružanje pravne pomoći.
- Zahtjevu za pružanje pravne pomoći odlučuje ravnatelj i donosi rješenje u skladu s odredbama Zakona o upravnom postupku FBiH (nadležni organ je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci što prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje urednog zahtjeva).
- Rješenje je konačno, i protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom Županijskom sudu.

Kada se neće pružiti pravna pomoć podnosiocu zahtjeva?

- ako nisu ispunjeni kriteriji iz zakona,
- ako se radi o neopravdanom vođenju postupka,
- ako se radi o zloupotrebi prava na pravnu pomoć,
- ako postoji sukob interesa i
- uskratit će se licu koje se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema zaposlenicima Zavoda u kojem slučaju direktor donosi rješenje kojim odbija, ili uskraćuje dalje pružanje pravne pomoći.
- Rješenje je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom županijskom sudu.

Kada korisnik plaća pravnu pomoć i troškove postupka?

- Kada se tokom postupka, ili po njegovom završetku, po službenoj dužnosti, ili po prijavi bilo kojeg lica, utvrdi da je korisnik pravne pomoći imao, ili ima, dovoljno sredstava za plaćanje zastupanja i da nije ispunjavao kriterije za pružanje besplatne pravne pomoći.
- U tom slučaju, direktor će donijeti rješenje o poništavanju, ili izmjeni rješenja o pružanju pravne pomoći u slučaju da je postupak okončan, odnosno rješenje o obustavljanju pružanja pravne pomoći u slučaju da je postupak u toku.
- Tim rješenjem ujedno će biti odlučeno o obavezi plaćanja naknade za sve radnje poduzete tokom pružanja pravne pomoći i zastupanja tog korisnika, kao i obavezi plaćanja drugih troškova nastalih u vezi s tim, osim u slučaju kad sud o tome odlučuje.
- Naknada i troškovi za obavljene radnje i zastupanje obračunavaju se prema odvjetničkoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na osnovu odgovarajuće dokumentacije, a prihod su proračuna županije.

Plaćanje troškova branitelja po službenoj dužnosti:

- Kada se sazna za činjenice i okolnosti na osnovu kojih se može utvrditi da neko lice nije slabog imovnog stanja po gore pomenutim kriterijima, a kome je pravni zastupnik postavljen kao branitelj u kaznenom postupku, postavljeni branitelj će bez odlaganja zatražiti da bude razriješen te dužnosti.
- U zahtjevu za razriješenje će se ujedno zatražiti da sud obaveže takvo lice na isplatu naknade Zavodu, te troškova za obavljene radnje i zastupanje.

Dužnosti pravnih zastupnika kao branitelja

- Pravni zastupnici su dužni pružati pravnu pomoć savjesno i stručno u skladu s ustavom, zakonom i drugim propisima.
- Pravni zastupnici su dužni čuvati kao službenu tajnu sve što su saznali, ili im je stranka povjerila, izuzev ako su u svojstvu branitelja oslobođeni ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja stranke.
- Pravni zastupnici Zavoda kao branitelji tokom kaznenog postupka moraju, zastupajući lice lišeno slobode, odnosno osumnjičenog, ili optuženog, poduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji idu u korist lica koje brane, kao i zaštite njihovih prava. Prava i dužnosti pravnih zastupnika kao branitelja ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ih sudija odnosno vijeće ne razriješe te dužnosti.
- Pravni zastupnici su dužni informisati stranku o poduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

3. Tuzlanski kanton

Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći je samostalna upravna organizacija Tuzlanskog kantona koji omogućuje pružanje pravne pomoći građanima slabog imovinskog stanja u skladu sa Zakonom o pružanju pravne pomoći Tuzlanskog kantona.

Šta je pravna pomoć?

Pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava građana na jednak pristup pravdi i na pravično suđenje.

Pravna pomoć se pruža građanima po međunarodnim konvencijama koje obavezuju BiH.

Poslovi pružanja pravne pomoći od strane pravnih zastupnika se obavljaju besplatno.

Zabrana diskriminacije

Zastupnici Zavoda, u vršenju svojih dužnosti, moraju postupati bez predubjedenja ili predrasuda u pogledu rase, boje kože, spola, vjeroispovjesti, nacionalne pripadnosti, hendikepiranosti, starosne dobi, bračnog statusa, trudnoće, roditeljstva, seksualnog opredjeljenja, ili društvenog i ekonomskog statusa.

U kojim postupcima se pruža pravna pomoć?

- krivičnom,
- parničnom,
- prekršajnom,
- upravnom postupku i
- postupcima propisanim posebnim zakonima.

Oblici ostvarivanja pravne pomoći

Pravna pomoć se ostvaruje u vidu:

- davanja usmenih pravnih savjeta,
- sastavljanja različitih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe, zahtjevi, prigovori, predstavke i dr.), sastavljanja različitih isprava,
- odbrane u krivičnom postupku i zastupanja stranaka - fizičkih osoba u postupcima pred organima pobrojanim u zakonu,
- poduzimanja drugih radnji u cilju zaštite prava i pravnih interesa korisnika pravne zaštite pred Kantonalnim sudom i općinskim sudovima na području Kantona, Kantonalnim tužilaštvom, kao i drugim organima Kantona.

Navedena pravna pomoć pruža se bez nakanade ako zakonom nije drugačije propisano. Pravo na pravnu pomoć ne podrazumijeva pravo na oslobođanje od plaćanja sudske i administrativne takse. Pravo na oslobođanje od takse ostvaruje se u skladu sa drugim federalnim i kantonalnim zakonima.

U skladu sa Zakonom o parničnom postupku FBiH i propisima o takšama, sud će oslobođiti plaćanja troškova postupka stranku koja prema svom općem imovinskom stanju ne može podmiriti te troškove bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice. Odluku o oslobođenju od plaćanja troškova postupka donosi prvostepeni sud na prijedlog stranke. Stranka je dužna uz prijedlog podnijeti dokaze o imovinskom stanju.

Uslovi, kriteriji i način ostvarivanja pravne pomoći

- Pravo na pravnu pomoć ima svaki građanin sa prebivalištem na području Kantona, koji nema dovoljno imovine, ili drugih sredstava da plati advokata i troškove zastupanja pod uslovom da ispunjava kriterije za zastupanje utvrđene zakonom.
- Pravo na odbranu i zastupanje u krivičnom postupku pred navedenim organima imaju i građani koji nemaju prebivalište na području Kantona ukoliko ispunjavaju kriterije za zastupanje utvrđene zakonom.

Ko može biti korisnik pravne pomoći?

Pravo na pravnu pomoć imaju lica koja ispunjavaju bilo koji od sljedećih kriterija, i to:

- lice koje po osnovu socijalne zaštite ostvaruje pravo na stalnu novčanu pomoć,
- nezaposleno lice,
- penzioner koji prima najnižu penziju, ili srazmjeru inostranu penziju, koja zajedno sa samostalnom penzijom ne prelazi iznos najniže penzije,
- dijete bez roditeljskog staranja i
- građanin slabog imovinskog stanja.

Pravni zastupnik može biti postavljen licu slabog imovinskog stanja liшенom slobode, odnosno osumnjičenom, ili optuženom u skladu sa Zakonom u krivičnom postupku BiH.

Ko se smatra građaninom slabog imovinskog stanja?

- Građaninom slabog imovinskog stanja se smatra lice čija ukupna redovna primanja i prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 25% prosječne isplaćene mjesecne neto plate zaposlenih u FBiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda zastatistiku, a nema imovinu koja može biti predmet izvršenja shodno odredbama Zakona o izvršnom postupku FBiH.

Ko se ne smatra građaninom slabog imovinskog stanja?

- Lice koje živi u zajedničkom domaćinstvu sa punoljetnim članom svoje porodice, koji je takvog imovinskog stanja da je u mogućnosti da snosi njegove troškove advokatskih usluga.
- Kod utvrđivanja slabog imovinskog stanja građanina, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova porodice korisnika pravne pomoći koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a protustranka su u postupku.

Podnošenje zahtjeva za pravnu pomoć

- Zahtjev za pružanje pravne pomoći, uz priložene dokaze o ispunjavanju kriterija, podnosi se direktoru Zavoda.
- O zahtjevu za pružanje pravne pomoći odlučuje direktor i donosi rješenje, shodno odredbama Zakona o upravnom postupku FBiH (nadležni organ je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci što prije, a najkasnije u roku od 30 dana računajući od dana predaje urednog zahtjeva).
- Rješenje je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom kantonalnom sudu.

Kada se pravna pomoć podnosiocu zahtjeva neće pružiti, ili će biti uskraćena?

- ako nisu ispunjeni kriteriji iz zakona,
- ako se radi o neopravdanom vođenju postupka,
- ako se radi o zloupotrebi prava na pravnu pomoć,
- ako postoji sukob interesa i
- pravna pomoć će se odbiti, ili uskratiti licu koje se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema zaposlenicima Zavoda.

Protiv rješenja kojim se odbija pružanje pravne pomoći nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom sudu.

Kada postoji obaveza plaćanja pravne pomoći?

- Obaveza plaćanja troškova u vezi sa postupcima u kojima je pružana pravna pomoć (vještačenja i drugi stvarni troškovi) postoji kada se tokom postupka, ili po njegovom završetku, po službenoj dužnosti ili po prijavi bilo kog lica, utvrdi da je korisnik pravne pomoći imao, ili ima dovoljno sredstava za plaćanje zastupanja i da nije ispunjavao kriterije za pružanje besplatne pravne pomoći.
- U tom slučaju, direktor će donijeti rješenje o poništavanju, ili izmjeni rješenja o pruženoj pravnoj pomoći kojim će biti odlučeno o naknadi nastalih troškova.
- Naknada i troškovi za obavljene radnje i zastupanje obračunavaju se prema advokatskoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na osnovu odgovarajuće dokumentacije.

Dužnosti pravnih zastupnika kao branilaca

- Pravni zastupnici su dužni pružati pravnu pomoć savjesno i stručno u skladu s ustavom, zakonom i drugim propisima.
- Pravni zastupnici su dužni čuvati kao službenu tajnu sve što su saznali, ili im je stranka povjerila, izuzev ako su u svojstvu branioca oslobođeni ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja stranke.
- Pravni zastupnici Zavoda kao branioci tokom krivičnog postupka moraju, zastupajući lice lišeno slobode, odnosno osumnjičenog ili optuženog, poduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji idu u korist lica koje brane, kao i zaštite njihovih prava. Prava i dužnosti pravnih zastupnika kao branilaca ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ih sudija odnosno vijeće ne razriješe te dužnosti.
- Pravni zastupnici su dužni informisati stranku o poduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

4. Unsko-sanski kanton

Kantonalni zavod je samostalna upravna organizacija Kantona sa sjedištem u Bihaću i nadležan je da pruža besplatnu pravnu pomoć građanima slabog imovinskog stanja u skladu za Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći Kantona. Zavod je nedavno osnovan, i u toku je uspostavljanje pune operativnosti Zavoda koji će početi sa pružanjem usluga u toku 2013. godine.

Šta je besplatna pravna pomoć?

Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičkog lica na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima, čije troškove u cijelosti, ili djelimično snosi nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći – Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći.

Odobrena besplatna pravna pomoć može se ograničiti samo pod uslovima propisanim zakonom.

Pravna pomoć se pruža građanima po međunarodnim konvencijama koje obavezuju BiH.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć obuhvata i pravo na oslobođanje od taksi koje se ostvaruje u skladu sa drugim kantonalnim zakonima.

Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći

Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- opće informacije o pravima i obavezama,
- pomoć u popunjavanju obrazaca,
- pravne savjete,
- pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta podnesaka,
- zastupanje pred organima uprave i institucijama,
- zastupanje na sudu,
- sačinjavanje apelacija i
- pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija).

Pravo na opće informacije o pravima i obavezama, te pomoć u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, imaju sva lica bez obzira na ispunjavanje uslova propisanih zakonom.

Pravna pomoć se pruža bez naknade, osim ako Zakonom nije drugačije propisano.

Postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć

Besplatna pravna pomoć pruža se korisnicima besplatne pravne pomoći u sljedećim postupcima:

- upravni postupak,
- upravni spor,
- prekršajni postupak,
- parnični postupak,
- vanparnični postupak,
- izvršni postupak i
- krivični postupak, u skladu sa zakonima o krivičnom postupku.

Postupci u kojima se ne pruža besplatna pravna pomoć

Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć **ne pruža** se u sljedećim postupcima:

- postupak pred privrednim sudovima i odjeljenjima nadležnih sudova,
- postupak registracije pravnih subjekata,
- postupak registracije preduzetničke ili obrtničke djelatnosti,
- postupak registracije udruženja i fondacija,
- postupak pribavljanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole, te druge pravne radnje uvezi s građenjem i
- sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

Zabrana diskriminacije

Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, pod uslovima propisanim zakonom bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno ili socijalno porijeklo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanje, spol, spolno izražavanje ili orientaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za svrhu, ili posljedicu da mu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava utvrđenih zakonom.

Uslovi, kriteriji i način ostvarivanja pravne pomoći

Ko može biti korisnik besplatne pravne pomoći?

Pravo na besplatnu pravnu pomoć na osnovu statusa ostvaruju:

- korisnici stalne novčane pomoći ostvarene prema propisu o socijalnoj zaštiti,
- djeca bez roditeljskog staranja,

- lica kojima je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela lica smještena u zdravstvenu ustanovu, ustanovu socijalne zaštite, ili drugu specijaliziranu ustanovu,
- penzioneri koji primaju najnižu penziju, ili srazmernu inostranu penziju, koja zajedno sa samostalnom penzijom ne prelazi iznos najniže penzije,
- žrtve nasilja u porodici, ili nasilja na osnovu spola i
- lica lošeg imovinskog stanja kada to utvrdi nadležni organ.

Ko se smatra osobom lošeg imovinskog stanja?

- Građaninom slabog imovinskog stanja smatra se lice čija ukupna redovna primanja i prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 25% prosječne isplaćene mjesečne neto plate zaposlenih u FBiH u prethodnoj kalendarskoj godini, a nema nekretninu, ili imovinu koja može podmiriti troškove postupka, izuzev nekretnina i imovine koja ne može biti predmet izvršenja u skladu sa Zakonom o izvršnom postupku FBiH.

Ko se ne smatra se građaninom slabog imovinskog stanja?

- Lice koje živi u zajedničkom domaćinstvu sa punoljetnim članom svoje porodice, a koji je takvog imovinskog stanja da je u mogućnosti snositi njegove troškove advokatskih usluga.
- Kod utvrđivanja slabog imovinskog stanja građanina neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova porodice korisnika pravne pomoći, koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a protustranka su u postupku.
- Kada podnositelj zahtjeva na raspolaganju ima određena sredstva koja se mogu koristiti u toku postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a naročito troškova zastupanja, nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći odredit će koje troškove postupka snosi podnositelj.

Kada se neće pružiti besplatna pravna pomoć podnosiocu zahtjeva ili će biti uskraćena?

- Ako nisu ispunjeni kriteriji iz zakona,
- Ako se radi o neopravdanom vođenju postupka - Neopravdano vođenje postupka postoji kada je podnositelj zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom za uspjeh, kao i kada želi voditi postupak radi postizanja svrhe, koja je suprotna načelima poštenja i morala.
- Ako se radi o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć - Zloupotreba prava na besplatnu pravnu pomoć postoji kada je podnositelj zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć dao netačne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona, ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti u toku vođenja postupka iste nije prijavio nadležnom organu.

- Besplatna pravna pomoć će se odbiti, ili uskratiti licu koje se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema zaposlenicima Zavoda.

Postupak ostvarivanja besplatne pravne pomoći

- Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći, uz priložene dokaze o ispunjavanju uslova propisanih zakonom, podnosi se Zavodu na propisanom obrascu.
- Podnositelj zahtjeva prilaže uz zahtjev svoju ovjerenu pisano izjavu i ovjerenu pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o imovinskom stanju, kao i svoju ovjerenu pisano izjavu i pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i prihodima. Za tačnost podataka navedenih u zahtjevu, podnositelj zahtjeva odgovara krivično i materijalno.
- Zavod, prema vlastitoj procjeni, provjerava činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva i punoljetnih članova njegovog porodičnog domaćinstva, a obavezno kada to zatraže organi pred kojima se treba voditi postupak, lice protiv kojeg se vodi postupak, kao i lice koje ima pravni interes. Na zahtjev Zavoda, organi i pravna lica dužna su dostaviti podatke kojim raspolažu, ili vode evidenciju o činjenicama navedenim u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva.
- O zahtjevu za pružanje besplatne pravne pomoći, o djelimičnoj naknadi troškova postupka i o otkazivanju odobrene pravne pomoći odlučuje direktor Zavoda i donosi rješenje, bez odgađanja, a najkasnije u roku 15 dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno utvrđivanja uslova za otkazivanje odobrene pravne pomoći, u skladu sa Zakonom o upravnom postupku FBiH.
- Protiv ovog rješenja korisnik ima pravo uložiti žalbu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- Žalba na rješenje Zavoda podnosi se ministru pravosuđa Kantona, koji o žalbi odlučuje u roku od osam dana od dana podnošenja žalbe.
- Protiv odluke donesene po žalbi nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim kantonalnim sudom.
- Rješenje o odobrenoj besplatnoj pravnoj pomoći važi do pravosnažnog okončanja postupka za koji je besplatna pravna pomoć odobrena, ukoliko odobrena pravna pomoć nije ranije otkazana, ili opozvana.
- Za postupke po vanrednim pravnim lijekovima i za postupke pred ustavnim sudovima BiH i pred Evropskim sudom za ljudska prava na osnovu zahtjeva stranke, donosi se posebno rješenje.

Kada je korisnik dužan platiti troškove pravne pomoći?

- Kada je korisnik potpuno, ili djelimično uspio u postupku, i dosuđeni su mu troškovi postupka, na zahtjev Zavoda dužan je vratiti u budžet kantona iznos

troškova ostvarenih po osnovu odobrene besplatne pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.

- Kada se u toku postupka doneše rješenje o otkazivanju besplatne pravne pomoći zbog zloupotrebe prava na besplatnu pravnu pomoć, ili se utvrdi da su se finansijske prilike korisnika, ili članova njegovog porodičnog domaćinstva bitno izmijenile, tako da je isti u mogućnosti potpuno ili djelimično vratiti troškove za pruženu pravnu pomoć, korisnik je dužan vratiti u budžet kantona sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.
- Troškovi ostvareni po osnovu pružene pravne pomoći i sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći obračunavaju se prema advokatskoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na osnovu odgovarajuće dokumentacije.

Kada korisnik nije dužan platiti troškove za pruženu pravnu pomoć?

- Kada korisnik izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena besplatna pravna pomoć, nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći.

Obaveze pravnih zastupnika Zavoda

- Pravni zastupnik preduzima sve radnje i učestvuje u svim fazama postupka do okončanja postupka.
- Pravni zastupnik je dužan da čuva kao službenu tajnu sve što je saznao ili mu je stranka povjerila, izuzev ako je u svojstvu branitelja oslobođen ove obaveze na osnovu izričitog ili prečutnog odobrenja korisnika.
- Pravni zastupnik Zavoda je dužan da informiše korisnika o preduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

5. Zapadnohercegovački kanton

Županijski zavod za pravnu pomoć je samostalna županijska upravna organizacija sa sjedištem u Širokom Brijegu i nadležn je da pruža besplatnu pravnu pomoć građanima slabog imovinog stanja.

Zavod je dužan poduzimati radnje pred općinskim sudovima sa teritorije Županije, Županijskim sudom, Županijskim tužiteljstvom i drugim tijelima, te sudjelovati u svim fazama postupka u skladu sa zakonom. Iznimno, Zavod može poduzimati radnje i pred sudovima, tužiteljstvima i drugim tijelima na teritoriji BiH po zahtjevu građana sa teritorije ove Županije.

Oblici ostvarivanja pravne pomoći

Pravna pomoć se sastoji od:

- davanja pravnih savjeta,
- sastavljanja različitih podnesaka (tužbe, molbe, zahtjevi, predstavke, prigovori, prizivi i dr.),
- zastupanja stranaka – fizičkih osoba u svim parničnim, upravnim i ostalim postupcima pred sudovima i ostalim tijelima kantona,
- odbrane i zastupanja u kaznenom postupku,
- pružanja i drugih oblika pravne pomoći fizičkim osobama kako bi se zaštitila njihova prava i interesi.
- Zastupnici Zavoda su dužni pružati pravnu pomoć u kaznenim predmetima, ako branitelja Zavoda za te poslove angažuje sam osumnjičeni odnosno optuženi, ili ga postavi sudac s liste branitelja.

Ko pruža pravnu pomoć?

- Usluge korisnicima pružaju uposlenici Zavoda – branitelji/punomoćnici bez naknade, ako zakonom nije drugčije propisano.

Ko su korisnici pravne pomoći?

Zavod pruža usluge isključivo osobama lošeg imovnog stanja, i to:

- korisnici stalne socijalne pomoći,
- djeca bez oba roditelja,
- bračni, odnosno vanbračni drugovi bez djece u predmetima nasljeđivanja, a čija novčana primanja ne prelaze visinu minimalne mirovine,
- druge osobe za koje ravnatelj Zavoda, na njihov zahtjev, ocijeni da nemaju sredstava, niti mogućnosti dobijanja zajma ili drugih sredstava za plaćanje odvjetnika i snošenje svih ostalih troškova zastupanja, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje obitelji,
- kao i osobe za koje sud, na njihov zahtjev, u kaznenom postupku ocijeni da prema svom imovnom stanju ne mogu snositi troškove odbrane.

Ko se smatra osobom lošeg imovnog stanja?

Osobom lošeg imovnog stanja smatra se osoba koja, prema svom općem imovnom stanju nema sredstava, niti mogućnosti dobijanja zajma ili drugih sredstava za plaćanje odvjetnika i ostale troškove zastupanja, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje obitelji.

Podnošenje zahtjeva za postavljanje branitelja

- Zahtjev za postavljanje branitelja zbog slabog imovnog stanja podnosi se ravanatelju Zavoda.
- O zahtjevu odlučuje ravnatelj Zavoda nakon prethodno obavljenog intervju s podnosiocem zahtjeva radi dobijanja osnovnih informacija o socijalnom statusu podnosioca zahtjeva i drugih podataka na temelju kojih se utvrđuje podobnost za zastupanje od strane Zavoda.
- Ukoliko se na temelju prethodnog intervjua utvrdi podobnost osobe za besplatnu pravnu pomoć, zahtijevat će se da ta osoba dostavi Zavodu dokaze o lošem imovnom stanju, osim u slučajevima kada osumnjičenom, odnosno optuženom, branitelja postavlja sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća s liste branitelja.
- Ravnatelj Zavoda nakon provedenog upravnog postupka donosi rješenje kojim odlučuje o pružanju besplatne pravne pomoći.
- Protiv rješenja Ravnatelja dozvoljena je žalba koja se podnosi Ministarstvu pravosuđa i uprave Zapadnohercegovačke županije u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema rješenja.

Dokazivanje lošeg imovnog stanja

Loše imovno stanje dokazuje se:

- potvrdom centra za socijalni rad, ili potvrdom nadležne općinske službe socijalne pomoći,
- uvjerenjem porezne uprave i
- izjavom o obiteljskoj i materijalnoj situaciji.
- Navedeni dokumenti se predaju u originalu ili ovjerenoj kopiji.

Dužnosti pravnih zastupnika kao branitelja

- Pravni zastupnici su dužni pružati pravnu pomoć savjesno i stručno u skladu s ustavom, zakonom i drugim propisima.
- Pravni zastupnici su dužni čuvati kao službenu tajnu sve što su saznali ili im je stranka povjerila, izuzev ako su u svojstvu branitelja oslobođeni ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja stranke.
- Pravni zastupnici Zavoda kao branioci tokom kaznenog postupka moraju, zastupajući lice lišeno slobode, odnosno osumnjičenog ili optuženog, poduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji idu u korist lica kojeg brane, kao i zaštite njihovih prava. Prava i dužnosti pravnih zastupnika kao branitelja ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ih sudija odnosno vijeće ne razriješe te dužnosti.

- Pravni zastupnici su dužni informisati stranku o poduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

6. Bosansko-podrinjski kanton

Kantonalni zavod za pružanje besplatne pravne pomoći je samostalna upravna organizacija sa sjedištem u Goraždu koji osigurava pružanje pravne pomoći osobama lošeg imovinskog stanja u skladu sa Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći Bosansko-podrinjskog kantona. Zakon je usvojen početkom 2013. godine i u toku je proces uspostave pune operativnosti Zavoda, te se očekuje da će Zavod početi pružati usluge građanima u toku 2013. godine.

Šta je besplatna pravna pomoć?

Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičkog lica na pravično suđenje, te jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima, čije troškove u cijelosti, ili djelimično snosi nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći - Zavod.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć **obuhvata i pravo na oslobođanje od taksi**, koje se ostvaruje u skladu sa propisima o taksama.

Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći

Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:

- opće informacije o pravima i obavezama,
- pomoć pri popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,
- pravne savjete,
- pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta pismena,
- zastupanje pred organima uprave i drugim organima i institucijama,
- zastupanje na sudu,
- sačinjavanje apelacija i
- pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija).

Prava na opće informacije o pravima i obavezama i pomoć u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć imaju sva lica bez obzira na ispunjavanje uslova propisanih zakonom. Ispod su navedeni poduslovi i način ostvarivanja pravne pomoći. Navedena pravna pomoć pruža se bez naknade, ako zakonom nije drugačije propisano.

Pravni savjet je detaljno informisanje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari.

Postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć

Besplatna pravna pomoć pruža se korisnicima besplatne pravne pomoći u sljedećim postupcima:

- upravni postupak,
- upravni spor,
- prekršajni postupak,
- parnični postupak,
- vanparnični postupak,
- izvršni postupak i
- krivični postupak, u skladu sa zakonom o krivičnom postupku u FBiH.

Postupci u kojima se ne pruža besplatna pravna pomoć

Besplatna pravna pomoć **ne pruža** se u sljedećim postupcima:

- postupak pred privrednim odjeljenjima nadležnih sudova,
- postupak upisa u registar privrednih subjekata,
- postupak registracije obrtničke djelatnosti,
- postupak registracije udruženja ili fondacija,
- postupak pred nadležnim poreznim organima, postupak pribavljanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole i
- sastavljanje privatnih isprava i ugovora.

Ko može biti korisnik besplatne pravne pomoći?

Korisnik besplatne pravne pomoći je lice kojem se na teritoriji kantona pruža besplatna pravna pomoć u skladu sa zakonom, i to:

- državljanin BiH koji ima prebivalište, ili boravište na teritoriji kantona i drugo fizičko lice koje ima boravište na teritoriji BiH,
- fizičko lice koje se nalazi na teritoriji BiH pod međunarodnom zaštitom u skladu s međunarodnim standardom, a naročito tražilac azila, izbjeglica, lice pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatrid, žrtva trgovine ljudima, u skladu sa principima reciprociteta ili u skladu sa obavezama koje BiH ima prema međunarodnim konvencijama i

- lice čija su prava zaštićena odredbama Konvencije o građansko-pravnim aspektima međunarodne otmice djece i Konvencije o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inozemstvu.

Zabrana diskriminacije

Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo na besplatnu pravnu pomoć bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno ili socijalno porijeklo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanje, spol, spolno izražavanje ili orientaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu onemogućiti ili ugrožavati priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava utvrđenih ovim zakonom.

Subjekti za pružanje besplatne pravne pomoći

Besplatnu pravnu pomoć i pravo zastupanja u skladu sa Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći Bosansko-podrinjskog kantona i Zakona o parničnom postupku FBiH, pružaju:

- službenici Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći,
- advokati - članovi advokatskih komora u BiH i
- službenici udruženja registrovanih za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti, u skladu sa drugim zakonima.

Uslovi za ostvarivanje besplatne pravne pomoći

Pravo na besplatnu pravnu pomoć na osnovu statusa ostvaruje:

- dijete bez roditeljskog staranja,
- lice kojem je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljelo lice smješteno u zdravstvenu ustanovu,
- žrtva nasilja u porodici, ili nasilja na osnovu spola, za vrijeme dok je smještena u sigurnu kuću,
- korisnik stalne novčane (socijalne) pomoći ostvarene prema kantonalm propisu o socijalnoj zaštiti i
- uživalac najniže penzije pod uslovom da nema drugih članova porodičnog domaćinstva, koji ostvaruju dodatna primanja.
- Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje i lice lošeg imovinskog stanja kada to utvrdi nadležni organ.

- Pravo na besplatnu odbranu i zastupanje u krivičnom postupku ima i lice koje nema prebivalište na području kantona, pod uslovima propisanim zakonom kojim se reguliše krivični postupak u FBiH.

Dokazivanje statusa

Status lica koje ima pravo na pravnu pomoć dokazuje se odgovarajućim dokumentima izdatim od nadležnog organa kojima je utvrđen status tog lica. Neki od tih dokumenata su: uvjerenja o statusu, odnosno svojstvu izdata od strane nadležnih organa, odluke suda i organa uprave, odluke i uvjerenja izdata od strane državnih organa, poslodavaca, te drugih ustanova i institucija, čekovi od primljene penzije, ovjereni obrasci za evidencije i propisani kartoni za registraciju korisnika.

Ko se smatra osobom lošeg imovinskog stanja?

- Licem lošeg imovinskog stanja, koje ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, smatra se lice čiji mjesечni prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 35% prosječne isplaćene mjesечne neto plate zaposlenih u FBiH u prethodnoj kalendarskoj godini, a nema nekretnine ili drugu imovinu kojom može podmiriti troškove postupka.
- Kod utvrđivanja lošeg imovinskog stanja lica, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova porodice korisnika koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a protustranke su u postupku.
- Pod prihodima, nekretninom ili drugom imovinom lica podrazumijevaju se prihodi, nekretnine i druga imovina koja je kantonalnim zakonom o socijalnoj zaštiti, propisana kao uslov za ostvarivanje prava na stalnu novčanu pomoć.

Kada će korisnik djelimično snositi troškove postupka?

- Kada podnositelj zahtjeva ima na raspolaganju određena sredstva koja se mogu koristiti u toku postupka, ali su nedovoljna za plaćanje troškova postupka, a naročito troškova zastupanja, nadležni organ određuje koje troškove postupka snosi podnositelj zahtjeva.

Kada se besplatna pravna pomoć neće odobriti podnosiocu zahtjeva, ili će se otkazati ukoliko je odobrena?

Kriterij očigledne neosnovanosti

- Ako se iz samog zahtjeva, dokaza i činjenica na kojima se zasniva zahtjev očigledno može zaključiti da je takav zahtjev neosnovan
- Ako se radi o neopravdanom vođenju postupka - smarat će se da je riječ o neopravdanom vođenju postupka kada je podnositelj zahtjeva u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom na uspjeh, kao i kada želi voditi postupak radi postizanja svrhe koja je suprotna načelima poštenja i morala
- Ako se radi o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć - smarat će se da je riječ o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć, ako je podnositelj zahtjeva dao netačne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona, ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti u toku vođenja postupka, prema kojima ne bi imao pravo na besplatnu pravnu pomoć, nije nadležnom organu prijavio te promijenjene okolnosti
- Pravna pomoć se neće odobriti ili će se otkazati licu koje se ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema pružaocu pravne pomoći.

Postupak ostvarivanja besplatne pravne pomoći

Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći

- Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći, uz priložene dokaze i na propisanom obrascu, podnosi se Zavodu.
- Podnositelj zahtjeva prilaže uz zahtjev svoju ovjerenu pisano izjavu i ovjerenu pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o imovinskom stanju, kao i svoju ovjerenu pisano izjavu i pisano izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i prihodima.
- Za tačnost podataka navedenih u zahtjevu, podnositelj zahtjeva odgovara krivično i materijalno.
- Zavod, prema vlastitoj procjeni, provjerava činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva i punoljetnih članova njegovog porodičnog domaćinstva, a obavezno kada to zatraže organi pred kojima se treba voditi postupak, lice protiv kojeg se vodi postupak, kao i lice koje ima pravni interes.
- O zahtjevu za pružanje besplatne pravne pomoći, o djelimičnoj naknadni troškova postupka i o otkazivanju odobrene pravne pomoći odlučuje direktor Zavoda rješenjem, bez odgađanja, a najkasnije u roku 15 dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno utvrđivanja uslova za otkazivanje odobrene pravne pomoći, u skladu sa odredbama federalnog zakona kojim se reguliše upravni postupak.

- Protiv ovog rješenja korisnik ima pravo uložiti žalbu u roku od osam dana od dana prijema rješenja ministarstvu nadležnom za oblasti pravosuđa i uprave kantona.
- Ministarstvo o žalbi odlučuje u roku od osam dana od dana podnošenja žalbe.
- Protiv rješenja donesenog po žalbi nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred nadležnim kantonalnim sudom.
- Rješenje o odobrenoj besplatnoj pravnoj pomoći važi do pravosnažnog okončanja postupka za koji je besplatna pravna pomoć odobrena, ukoliko odobrena pravna pomoć nije ranije otkazana ili opozvana.
- Za postupke po vanrednim pravnim lijekovima i za postupke pred ustavnim sudovima BiH i pred Evropskim sudom za ljudska prava na osnovu zahtjeva stranke, donosi se posebno rješenje.
- Kada je korisnik potpuno, ili djelimično uspio u postupku i dosuđeni su mu troškovi postupka, na zahtjev Zavoda dužan je vratiti u budžet kantona iznos troškova ostvarenih po osnovu odobrene besplatne pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.

Kada je korisnik dužan platiti za pruženu pravnu pomoći?

- Kada se u toku postupka doneše rješenje o otkazivanju besplatne pravne pomoći zbog zloupotrebe prava na besplatnu pravnu pomoć, ili se utvrdi da su se finansijske prilike korisnika ili članova njegovog porodičnog domaćinstva bitno izmijenile tako da je isti u mogućnosti potpuno, ili djelimično vratiti troškove za pruženu pravnu pomoć, korisnik je dužan vratiti u budžet kantona sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći, o čemu se donosi posebno rješenje.
- Troškovi ostvareni po osnovu pružene pravne pomoći i sredstva utrošena na pružanje pravne pomoći obračunavaju se prema advokatskoj tarifi, dok se ostali troškovi utvrđuju na osnovu odgovarajuće dokumentacije.

Kada korisnik nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći?

- Kada korisnik izgubi spor za čije vođenje mu je odobrena besplatna pravna pomoć, nije dužan nadoknaditi troškove pravne pomoći.

Obaveze pravnih zastupnika Zavoda

- Pravni zastupnik poduzima sve radnje i učestvuje u svim fazama postupka do okončanja postupka.
- Pravni zastupnik je dužan čuvati kao službenu tajnu sve što je saznao, ili mu je stranka povjerila, izuzev ako je u svojstvu branioca oslobođen ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja korisnika.

- Pravni zastupnik Zavoda je dužan informisati korisnika o preduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

7. Zeničko-dobojski kanton

Nadležnost Zavoda

Kantonalni zavod za pravnu pomoć je samostalna kantonalna ustanova sa sjedištem u Zenici koja je nadležna da pruža pravnu pomoć licima lošeg imovinskog stanja na teritoriji Kantona, u skladu sa Zakonom o Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć.

Zastupnici Zavoda preuzimaju radnje pred Općinskim sudovima na području Kantona, Kantonalnim sudom, Kantonalnim tužilaštvom i drugim organima, te učestvuje u svim fazama postupka u skladu sa zakonom.

Pravna pomoć pruža se u vidu:

- davanja pravnih savjeta,
- sastavljanja različitih pravnih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe, zahtjevi, predstavke, prigovori, prijedlozi, krivične prijave, vanredni pravni lijekovi, apelacije i drugo),
- zastupanja stranaka u svim parničnim, upravnim i ostalim postupcima pred sudovima i drugim organima Zeničko-dobojskog kantona,
- odbrana i zastupanja u krivičnom postupku punoljetnih i maloljetnih lica - branioci-punomoćnici Zavoda zastupaju stranke u krivičnim i parničnim postupcima pred svim sudovima na području Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalnim sudom i Kantonalnim tužilaštvom, kao i pred Vrhovnim sudom FBiH, kada su branioci Zavoda rješenjem Kantonalnog suda u Zenici postavljeni za branioca optuženom i
- pružanja i drugih oblika pravne pomoći fizičkim licima kako bi se zaštitila njihova prava i interesi.
- Navedene usluge pravne pomoći korisnicima pružaju branioci/punomoćnici bez naknade ako zakonom nije drugačije propisano.

Ko su korisnici besplatne pravne pomoći?

- korisnici stalne socijalne pomoći,
- djeca bez oba roditelja,
- bračni odnosno vanbračni drugovi bez djece u predmetima nasljeđivanja, a čija novčana primanja ne prelaze visinu minimalne penzije,

- druga lica za koja direktor Zavoda, na njihov zahtjev, ocjeni da nemaju sredstva, niti mogućnosti dobijanja zajma ili drugih sredstava da plate advokata i snose sve ostale troškove zastupanja, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice, kao i
- lica za koja sud, na njihov zahtjev, u krivičnom postupku ocjeni da prema svom imovinskom stanju ne mogu snositi troškove odbrane.

Ko se smatra licem lošeg imovinskog stanja?

- Kao lice lošeg imovinskog stanja smatra se lice koje, prema svom i općem imovinskom stanju, nema sredstava, niti mogućnosti dobijanja zajma ili drugih sredstava da plate advokata i snose sve ostale troškove zastupanja, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice.

Kako se dokazuje loše imovinsko stanje?

- potvrdom centra za socijalni rad ili nadležne općinske službe socijalnog staranja,
- uvjerenjem poreske uprave i
- izjavom o porodičnoj i materijalnoj situaciji.
- Navedeni dokumente potrebno je predati u originalu ili ovjerenoj kopiji.

Zahtjev za postavljanje branioca zbog slabog imovinskog stanja

- O zahtjevu za postavljanje branioca odlučuje branilac/punomoćnik Zavoda nakon prethodno obavljenog intervjuja sa podnosiocem zahtjeva radi dobivanja osnovnih informacija o socijalnom statusu podnosioca zahtjeva i drugih podataka kojim se utvrđuje podobnost podnosioca zahtjeva za odobrenje besplatne pravne pomoći.
- Ukoliko se na osnovu prethodno obavljenog intervjuja utvrdi da se radi o licu podobnom za besplatnu pravnu pomoć, zahtjevat će se da to lice dostavi dokaze o imovinskom stanju, osim u slučajevima kada osumnjičenom, odnosno optuženom, branioca postavlja sudac za prethodni postupak, sudac za prethodno saslušanje, sudac, odnosno predsjednik vijeća s liste branilaca.
- Lice lošeg imovinskog stanja, kojem se dodjeljuje branilac za pružanje besplatne pravne pomoći, potpisuje izjavu kojom materijalno i krivično odgovara za istinitost datih podataka. Zavod će licima lošeg imovinskog stanja pružati usluge od pokretanja postupka pa do donošenja pravosnažne odluke nadležnog organa, odnosno do prestanka podobnosti za pružanje besplatne pravne pomoći.

Dužnosti pravnih zastupnika kao branioca

- Pravni zastupnici su dužni pružati pravnu pomoć savjesno i stručno u skladu s ustavom, zakonom i drugim propisima.
- Pravni zastupnici su dužni čuvati kao službenu tajnu sve što su saznali ili im je stranka povjerila, izuzev ako su u svojstvu branioca oslobođeni ove obaveze na osnovu izričitog, ili prečutnog odobrenja stranke.
- Pravni zastupnici Zavoda kao branioci tokom krivičnog postupka moraju, zastupajući lice lišeno slobode, odnosno osumnjičenog ili optuženog, poduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji idu u korist lica koje brane, kao i zaštite njihovih prava. Prava i dužnosti pravnih zastupnika kao branioca ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ih sudija odnosno vijeće ne razriješe te dužnosti.
- Pravni zastupnici su dužni informisati stranku o poduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

IV ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA KOJE PRUŽAJU BESPLATNU PRAVNU POMOĆ

Značajnu ulogu u pružanju besplatne pravne pomoći svakako imaju organizacije civilnog društva (OCD). Pojedine OCD su specijalizirane za pružanje usluga besplatne pravne pomoći, kao npr. u oblasti zaštite žena žrtava nasilja, osoba sa socijalnim potrebama, zaštite od diskriminacije i slično.

Nažalost, nema preciznih statističkih podataka koliko organizacija na području BiH pruža usluge besplatne pravne pomoći, ali su u ovoj brošuri naznačene kontakt informacije najpoznatijih OCD.

Mreža pravde

Mreža pravde u Bosni i Hercegovini osnovana je 22.01.2010. godine i uključuje 64 nevladine organizacije. One djeluju u oblasti vladavine prava i zaštite ljudskih prava s ciljem da podrže i doprinesu razvoju efikasnog i odgovornog pravosudnog sistema u Bosni i Hercegovini, kao i kvalitetnom informisanju i zastupanja građana i građanki u sektoru pravde.

Više informacija o aktivnostima Mreže, kao i o njenim članicama možete naći na web stranici: www.mrezaprapde.ba

WEB STRANICE PRUŽAOCA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Pojedini pružaoci besplatne pravne pomoći, uglavnom organizacije civilnog društva posjeduju web stranice na kojoj građani mogu dobiti informacije u vezi sa pružanjem besplatne pravne pomoći. Više informacija o njihovim aktivnostima i uslugama možete naći na web stranici: www.mrezaprapde.ba

Nažalost, Zavodi za pružanje besplatne pravne pomoći, još uvijek nemaju web stranice. Uz podršku UNDP-a BiH, dizajnirane su web stranice za sve relevantne pružaoce, te građani mogu očekivati objavljivanje informacija o njihovim pravima i obvezama, uz pružanje drugih usluga preko interneta u toku 2013. godine.

V ADRESAR INSTITUCIJA ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI U BIH

Za ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć u BiH, možete se obratiti sljedećim institucijama i nevladnim organizacijama:

Federacija Bosne i Hercegovine

Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći Tuzla:

Adresa:
Džafer Mahala 51.
75000 Tuzla
Bosna i Hercegovina

Telefon: 035/307 864, 307 866
Elektronska pošta: kzppp@tk.kim.ba

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zenica:

Adresa:
Kočevskačikma 1.
72000 Zenica
Bosna i Hercegovina

Telefon: 032/407 792, 201 670
Faks: 032/201 671
Elektronska pošta: zdk.zavod@gmail.com

Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći Široki Brijeg:

Adresa:
Trg Gojka Šuška 3d
88220 Široki Brijeg
Bosna i Hercegovina

Telefon: 039/704 804
Faks: 039/703 175
Elektronska pošta:

Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći Odžak:

Adresa:

Titova bb
76290 Odžak
Bosna i Hercegovina

Telefon: 031/ 763 507

Elektronska pošta: upp.odzak@gmail.com

**Kantonalni zavod za besplatnu pravnu pomoć Sarajevo:
(početak rada Zavoda očekuje se u junu 2013.)**

Adresa:

Obala Kulina Bana 4.
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefon:

Faks:

Elektronska pošta:

**Kantonalni zavod za besplatnu pravnu pomoć Bihać:
(početak rada Zavoda očekuje se u junu 2013.)**

Adresa:

502. viteške brigade br. 2
77000 Bihać
Bosna i Hercegovina

Telefon:

Faks:

Elektronska pošta:

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Goražde

Adresa:

Ferida Dizdarevića bb - zgrada "Titanik
73 000 Goražde
Bosna i Hercegovina

**Republika Srpska
Centar za pružanje besplatne pravne pomoći:**

Kancelarija Banja Luka:

Adresa:

Slavka Rodića 4
78000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

Elektronska pošta: info@mpr-centar.org

Web stranica: www.mpr-centar.org

Telefon: 051/ 233 570, 233 571

Faks: 051/ 233 560

Kancelarija Doboј:

Adresa:

Ulica Svetog Save 24
74000 Doboј
Bosna i Hercegovina

Elektronska pošta: doboj@mpr-centar.org

Telefon: 053/ 200 210

Kancelarija Trebinje:

Adresa:

Obala Luke Vukalovića 66
89000 Trebinje
Bosna i Hercegovina

Elektronska pošta: trebinje@mpr-centar.org

Telefon: 059/ 272 551

Faks: 059/ 272 550

Kancelarija Istočno Sarajevo:

Adresa:
Dobrobosanska 14
71123 Istočno Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Elektronska pošta: info@mpr-centar.org
Telefon: 051/ 310 450

Kancelarija Bijeljina:

Adresa:
Profesora Bakajlića 35
76300 Bijeljina
Bosna i Hercegovina

Elektronska pošta: bijeljina@mpr-centar.org
Telefon: 055/ 224-250, 224-252
Faks: 055/ 224-251

Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine**Kancelarija za pravnu pomoć Brčko Distrikta BiH:**

Adresa:
Trg pravde br. 10
76100 Brčko Distrikt
Bosna i Hercegovina

Telefon: 049/219-075
Faks : 049/219-070
Elektronska pošta: kppbd@kppbd.ba
Web stranica: www.kppbd.ba

NEVLADINE ORGANIZACIJE

Centar za pružanje besplatne pravne pomoći ženama Zenica

Adresa:

Ul. Mejdančik 9
72000 Zenica
Bosna i Hercegovina

Telefon: 033/ 402 049

Elektronska pošta: cenppz@bih.net.ba

Web stranica: www.cenppz.org.ba

Kancelarija Kakanj:

Zgrada općine Kakanj
Telefon: 032/ 402 049

Kancelarija Tešanj:

Zgrada Centra za socijalni rad Tešanj
Telefon: 032/402 049

Kancelarija Žepče:

Zgrada Centra za socijalnu pomoć Žepče
Telefon: 032/402 049

Fondacija Lokalne Demokratije Sarajevo

Adresa:

Ul. Radićeva 11 i Bravadžiluk bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefon: 033/ 570 560, 570 561, 223 366

Elektronska pošta: amer.homarac@fld.ba

Web stranica: www.fld.ba

Vaša Prava Sarajevo

Adresa: Ul. Safeta Hadžića 66a
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefon: 033/ 789 105

Kancelarija Sarajevo:

Adresa: Safeta Hadžića 66a

Telefon: 033/789 105
Elektronska pošta: sarajevo@vasaprava.org
Web stranica: www.vasaprava.org

Kancelarija Banja Luka:

Adresa: Meše Selimovića 17

Telefon: 051/232 920
Elektronska pošta: banjaluka@vasaprava.org

Kancelarija Bosanski Petrovac:

Adresa: Bosanska 110

Telefon: 037/881 248
Elektronska pošta: bpetrovac@vasaprava.org

Kancelarija Goražde:

Adresa: Seada Sofovića Sofe 10

Telefon: 038/220544
Elektronska pošta: gorazde@vasaprava.org

Kancelarija Mostar:

Adresa: Hasana Zahirovića Lacebb

Telefon: 036/558 580

Elektronska pošta: mostar@vasaprava.org

Kancelarija Prijedor:

Save Kovačevića 12, tel: 052/241 290,
email: prijedor@vasaprava.org

Kancelarija Srebrenica:

Maršala Tita bb

Telefon: 056/440 998

Elektronska pošta: srebrenica@vasaprava.org

Kancelarija Trebinje:

Adresa: Carine 3

Telefon: 059/240 680

Elektronska pošta: trebinje@vasaprava.org

Kancelarija Tuzla:

Adresa: Rudarska 63

Telefon: 035/210 210

Elektronska pošta: tuzla@vasaprava.org

Centar za ljudska prava Mostar

Adresa: Adema Buće 50

88000 Mostar

Bosna i Hercegovina

Telefon: 036/581035

Elektronska pošta: rebeka.k@bih.net.ba

Centar informativno-pravne pomoći Zvornik

Adresa:

Svetog Save bb
75400 Zvornik
Bosna i Hercegovina

Telefon: 056/ 230 360

Elektronska pošta: teledom@teol.net

Web stranica: www.cipp-zv.org

Kancelarija Vlasenica:

Adresa: Svetosavska 99

Telefon: 056/710 040

VI Primjeri obrazaca za besplatnu pravnu pomoć

1. Obrazac kantonalnih zavoda za besplatnu pravnu pomoć

/ime (ime jednog roditelja) prezime/

/adresa stanovanja i kontakt telefon/

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Kantonalni zavod za pružanje besplatne

pravne pomoći

- n/r direktora –

PREDMET: Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći

Obraćam se sa zahtjevom za pružanje besplatne pravne pomoći, a koja se odnosi na:

/navesti u čemu se sastoji suština pravne pomoći, npr. pravni savjet, sastavljanje podnesaka i to: tužba, odgovor na tužbu, žalba, molba, razni zahtjevi, krivične prijave ili zastupanje u postupku koji se vodi pred _____.

/navesti sud ili drugi organ pred kojim se vodi

postupak/

u predmetu _____.

/navesti broj predmeta i vrstu spora/

Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvarujem na osnovu statusa i to:

- a) dijete,
- b) lice kojem je oduzeta poslovana sposobnost i duševno oboljelo lice,
- c) žrtva nasilja u porodici ili nasilja na osnovu spola,
- d) korisnik stalne novčane pomoći ostvarene prema kantonalnom propisu o socijalnoj zaštiti,
- e) uživalac najniže penzije pod uslovom da nema drugih članova porodičnog domaćinstva,
- f) lice pod međunarodnom zaštitom iz člana 9. tačka b) Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći Kantona Sarajevo i

g) član porodice šehida-poginulog borca, ratni vojni invalid i dobitnik ratnih priznanja i odlikovanja, u stvarima zaštite i ostvarivanja njegovih prava po tom osnovu.

/Zaokružiti status po kojem ostvaruje se pravo na besplatnu pravnu pomoć/

U prilogu dostavljam dokaz i to:

Uvjerenje _____ broj: _____ od _____
/nadležnog organa/ _____ /datum/
kućna lista (za uživaoca najniže penzije)
identifikacioni dokument (lična karta, pasoš)

PODNOŠILAC ZAHTJEVA /ime, ime jednog roditelja, prezime/
Lična karta broj _____ izdata od _____

2. Obrazac Centra za besplatnu pravnu pomoć Republike Srpske

Na osnovu člana 11. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 120/08) ja _____, JMBG _____ iz _____, Ulica _____, lična karta, broj: _____, izdata _____, telefon, broj: _____, podnosim dana _____. godine

CENTRU ZA BESPLATNU PRAVNU POMOĆ BANJA LUKA
Kancelarija BANJA LUKA

ZAHTEV za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć

Pravo na pravnu pomoć, kao ugroženoj kategoriji, a na osnovu finansijskog kriterijuma pripada mi iz sledećih razloga:

- primam socijalnu pomoć - lice sa oduzetom poslovnom sposobnošću
- nezaposlen, bez drugih i duševno oboljelo lice smješteno u redovnih primanja ili prihoda; zdravstvenu ustanovu
- lošeg imovinskog stanja - dijete bez roditeljskog staranja
- korisnik prava na starosnu i - lice kojem je prije kratkog vremena u drugom invalidsku penziju predmetu utvrđeno pravo na pravnu pomoć

Na osnovu člana 5. i 6. Zakona, pravna pomoć mi je potrebna za:

- 1) sastavljanje pismena _____
- 2) zastupanje na sudu:
 - 2.1. u parničnom postupku TUŽBA
 - 2.2. u krivičnom postupku, u dijelu u kojem se pravo na odbranu obezbjeđuje postavljanjem branioca zbog slabog imovinskog stanja osumnjičenog ili optuženog ili zasupanje oštećenog _____
 - 2.3. u upravnom sporu _____
 - 2.4. u prekršajnom postupku _____
 - 2.5. u vanparničnom postupku _____
 - 2.6. u izvršnom postupku _____
- 3) sačinjavanje apelacija _____
- 4) pravna pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora _____

5) Saglasan-na sam i pristajem da troškovi koji pripadaju centru (za sastav pismena, za zastupanje, i svi drugi troškovi) budu posebno označeni u sudskoj ili odluci drugog organa i nakon pravosnažnosti te odluke preneseni na račun Centra broj: 562 – 0990000130280 (račun trezora) kod „RAZVOJNA BANKA“ A. D. BANJA LUKA.

6) Saglasan-na sam i OVLAŠĆUJEM zaposlene u Centru za pružanje besplatne pravne pomoći – Kancelarija u Banja Luci, koji ispunjavaju uslove iz člana 10. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći da me zastupaju pred sudovima i drugim organima u svim postupcima koji su u vezi sa odobrenom besplatnom pravnom pomoći. Takođe ih ovlašćujem da vrše sve radnje u ovim postupcima, a naročito da podnose tužbe i druge podneske, da ih povuku, da daju odgovor na tužbu i druge podneske, da priznaju tužbeni zahtjev ili da se odreknu tužbenog zahtjeva, da zaključe poravnjanje, da podnesu pravni lijek ili da se odreknu ili odustanu od njega, kao i da zahtjevaju izdavanje mjera obezbjeđenja, privremenih mјera, da stavlju zahtjev (priјedlog) za izvršenje i obezbjeđenje i da preduzima potrebne radnje u postupku povodom takvog zahtjeva (priјedloga).

Saglasan-na sam i pristajem da zaposlene u Centru za pružanje besplatne pravne pomoći – Kancelarija u Banja Luci koje sam ovlastio-la da me zastupaju i preduzimaju navedene radnje mogu zamjenjivati drugi zaposleni u Centru za pružanje besplatne pravne pomoći u bilo kojoj Kancelariji pod uslovom da ispunjavaju uslove iz člana 10. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

7) Izjavljujem pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću da osim navedenih izvora prihoda:

- A) nemam drugih izvora prihoda
- B) imam druge izvore prihoda i to:

Uz zahtjev prilažem dokaze o ispunjavanju uslova na pravnu pomoć, i to:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Odgovaram za tačnost naprijed navedenih podataka, u skladu sa članom 11. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj:120/08)

Za Centar

Podnositelj zahtjeva

Ime i prezime obrađivača
Dana, ----- godine
Broj: 08/2.01-059 - - /13

Ime i prezime

3. Obrazac Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta

(ime i prezime , ime roditelja)

JMBG: _____

Adresa: _____

Brčko

Kontakt telefon: _____

OSNOVNOM SUDU
BRČKO DISTRINKTA BIH

- PREDSJEDNIKU SUDA -

PREDMET: Zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć

Kao licu lošeg imovnog stanja, u smislu člana 18.stav 1. Zakona o Kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH (Sl.gl.BD BiH broj 19/07) i člana 50.stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (Sl.gl.BD BiH broj 8/09) molim da mi omogućite ostvarivanje prava na pravnu pomoć koja se ogleda u određivanju punomoćnika iz reda advokata Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH, radi _____

Građanin sam Brčko distrikta BiH što potvrđujem ličnom kartom broj: _____
izdatom od Javnog registra Vlade Brčko distrikta BiH.

Smatram da ispunjavam uslove za ostvarivanje prava na pravnu pomoć jer sam lice
lošeg imovnog stanja a što proizilazi iz dokaza u prilogu ovog zahtjeva.

Brčko, _____ godine

Prilozi:

Podnositelj zahtjeva,

